

Ellen Thesleff 150 vuotta! Viisi näkökulmaa taiteilijan tuotantoon

Pääkirjoitus

Hanna-Reetta Schreck

5. lokakuuta 2019 tuli kuluneeksi 150 vuotta kuvataiteilija Ellen Thesleffin (1869–1954) syntymästä. Thesleffin taiteilijanura ajoittuu 1800- ja 1900-lukujen vaihteen avantgarden murrokseen, niin kutsutulle pitkälle 1800-luvulle. Hän aloitti uransa 1890-luvun alussa ja maalasi viimeiset työnsä kahdeksankymmenen vuoden iässä 1940–50-lukujen taitteessa. Thesleffin kohdalla voidaan puhua monesta urasta, niin intensiivisesti hän haki läpi pitkän uransa taiteelleen uusia muotoja. Thesleff oli värin, valon ja liikkeen kuvaamisen mestari, ja tunnustettu taiteilija jo elinaikanaan. Hän oli kosmopoliitti, joka oli kotonaan niin Suomessa, Pariisissa kuin Firenzessä. Taidemaailman kansainvälinen verkosto oli hänelle turvapaikka.

Thesleffin taide janoaa edelleen lisää tutkimusta, ja siksi onkin suuri ilo saada julkaista vuosijuhlan kunniaksi Tahiti:n Thesleff-erikoisnumero, joka on yksi vastaus alati kasvavaan kiinnostukseen taiteilijaa kohtaan. Idea julkaisusta syntyi jo vuosia sitten istuessamme kollegani Kukka Paavilaisen kanssa Taidehistorian seuran tapamisessa Lallukan juhlasalissa yhdessä Roni Grénin kanssa. Idean siemen jäi kytemään ja nyt teemanumero on valmis. Haluankin jo tässä vaiheessa osoittaa lämpimät kiitokseni Roni Grénille erinomaisesta toimitusyhteistyöstä!

Kirjoittaessamme historiaa, vastaamme sekä tutkimuksemme kohteille että toisillemme: kommunikoimme ja luomme yhteyksiä. Myös taide on yhteyksien luomista, kommunikatiota. Niin taiteessa kuin tutkimuksessakin luodaan yhteyttä inhimillisen olemassaoloon. Tämäkin Thesleff-teemanumero on

yksi keskustelun avaus osana kiehtovaa ja moniaalle taipuvaa akateemista diskurssia. Näkökulmia Thesleffin monipuoliseen taiteeseen on tässä julkaisussa monia, ja olenkin hyvin kiitollinen ja onnellinen, että näin monta erinomaista tutkijaa ja kirjoittajaa lähti mukaan tekemään tätä kokonaisuutta.

Viiden tutkijan, Anna-Maria von Bonsdorffin, Asta Kihlmanin, Marja Lahelman, Riikka Stewenin ja Hanna-Reetta Schreckin esseet kuljettavat lukijaa kiehtovasti ja monipuolisesti läpi koko Thesleffin tuotannon lähtien alun symbolistisesta vaiheesta ja varhaisista 1890-luvun valokuvista, jatkaen 1900-luvun alun Italian-kauden ekspressionismiin ja sen suhteeseen muun muassa futurismiin, vitalismiin, liikkeeseen ja tanssiin. Lisäksi Thesleffin taiteen myöhempi vaihe 1920–30-luvun Suomessa valottuu erityisesti taidekritiikin kontekstissa. Jokainen artikkeli avaa oman kiinnostavan tulokulman taiteilijan töihin ja

aiheisiin niin taidehistoriallisesta, historiallisesta, kulttuurihistoriallisesta kuin monipuolisista filosofisista näkökulmistakin käsin. Referee-artikkeleiden lisäksi julkaisussa on mukana myös arviot Thesleffistä ja Sigrid Schaumanista hiljattain julkaistuista elämäkertoista sekä arvio Asta Kihlmanin väitöskirjasta.

Taidehistorioitsija Michael Ann Hollyn mukaan taideteoksien kanssa operoidessa on aina mukana melankolia – suru niiden tavoittamattomuudesta. Taideteokset elävät läpi aikojen, ja meidän tehtävämme taidehistorioitsijoina on yrittää kurottaa niitä kohti.¹ Tämä Hollyn ajattelu on ollut minulle jo pitkään yksi tutkimuksen tekemisen perustelu, syy, miksi haluan tehdä tätä työtä. Taiteen tutkiminen pitää sisällään paljon sellaista, mitä emme voi koskaan ymmärtää tai tavoittaa. Taideteokset eivät enää ole, eivätkä voikaan olla, samoja, joita ne joskus olivat. Siksi ne saavat meissä aikaan surullisen ja romanttisen kaipuun kohti jotakin kadonnutta – ja kaipuun tehdä yhä uusia ja uusia tulkintoja.

Toivon, että tämän Thesleff-teemanumeron tarjoamat lukukokemukset ovat teille lukijoille antoisia ja antavat aihetta keskustella, kommentoida ja haastaa näkemyksiä Ellen Thesleffistä ja hänen taiteestaan.

Kiitos, että kirjoititte ja kiitos, että luette! Tästä on hyvä jatkaa.

Metsälässä 6.12.2019

¹ Michael Ann Holly, *The Melancholy Art*, Princeton University Press 2013.